

Hjem > Landdistriktsmidler > 2014 > Formidling og demonstration ny viden > **Bekæmpelse af rapsjordløpper i vinterraps**

Bekæmpelse af rapsjordløpper i vinterraps

I efteråret 2014 forventes en del rapsjordløpper. Vær især opmærksom på angreb i fremspiringsfasen, da rapsudsæd dette efterår ikke er bejdset mod skadedyr eller kun er bejdset med midler med svag effekt.

Følg behovet for bekæmpelse af larver i registreringsnettet.

Indhold:

[Skader på to måder](#)

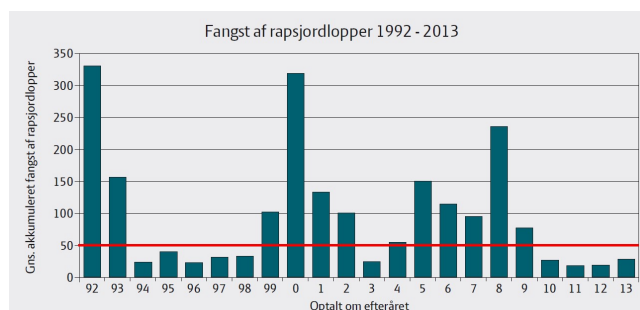
[Skader af biller og effekt af bejdsemidler](#)

[Bekæmpelse](#)

[Skader af larver](#)

[Biologi](#)

Fra rapsens fremspiring skal man være opmærksom på angreb af rapsjordløpper. Angreb af rapsjordløpper optræder i cykler. Se figur 1. I efteråret 2014 forventes en del rapsjordløpper, men følg udviklingen i registreringsnettet. Se nærmere om prognosen for angreb i [Plantenyt nr. 1719, 2014](#).

Figur 1. Fangster af rapsjordløpper i gule fangbakker i efterårene 1992-2013 (til og med uge 41). Den vejledende bekæmpelsestærskel er markeret (50 rapsjordløpper i gule firkantede fangbakker).

[Til top](#)

Skader på to måder

Rapsjordløpperne kan forvolde skade på to måder. De voksne rapsjordløpper kan æde så voldsomt af planterne i fremspiringsfasen, at planterne hæmmes, og plantebestanden udtyndes. Ved kraftige angreb kan omsåning være nødvendig. Senere kan larveangrebet i bladstilke og stængler blive så voldsomt, at planternes vækst hæmmes. Disse symptomer viser sig først om foråret. I bladstilke og senere også i stænglen ses larver og larvegange. Hårdt angrebne planter er forkrøblede og ligner små "buske", da strækningsvæksten hæmmes. Brunt råd i hjerteskuddet forekommer også. Ved kraftige angreb kan omsåning blive nødvendig. Angrebne planter er mere udsat for frostskaade.

[Til top](#)

Skader af biller og effekt af bejdsemidler

Mod angreb i fremspiringsfasen findes ingen varslingsjeneste. I fremspiringsfasen skal markerne derfor holdes under nøje observation, fordi et angreb på få dage kan blive meget voldsomt. Den vejledende bekæmpelsestærskel er 10 procent bortgnavet bladareal frem til, at ca. 4 løvblade er udviklet.

Dette efterår er første efterår uden bejdning med de såkaldte neonicotinoider (Cruiser OSR, Modesto FS 480, Elado, Chinook FS 200), så her skal man være ekstra opmærksom, og man skal straks fra fremspiring holde grundigt øje med angreb af rapsjordløpper, så evt. sprøjtning med et pyrethroid kan udføres rettidigt. Vær opmærksom på, at pyrethroider er kontaktmidler, og virkningen ebber derfor hurtigt ud, når nye blade vokser frem.

Det i år udbudte rapsudsæd er enten ubejdset eller bejdset med Mesurol FS 500 eller Force 20 CS, hvor de to bejdsemidler kun har effekt til og med kimbladstadiet. Se nærmere i [Plantenyt nr. 1074, 2014](#) og i [Plantenyt nr. 1096, 2014](#). Noget af udsæden er også bejdset med thiram, som er et svampemiddel.

Fra 1. december 2013 blev neonicotinoiderne forbudt i en foreløbig 2-årig periode i bl.a. raps. Dette skete for at undersøge, om midlerne har evt. negative effekter på bier. Neonicotinoiderne beskyttede - afhængig af middel - rapsen mod skadedyrsangreb, indtil omkring 2-4 løvblade var udviklede.

Gnav af rapsjordløpper kan nogle gange forveksles med gnav af agersnegle. Bladgnav af rapsjordløpper er små runde huller inde i bladpladen, hvorimod bladgnav fra snegle er mere flossede og oftest ude i kanten.

[Til top](#)

Bekæmpelse

Der kan være tale om to bekæmpelsestidspunkter, nemlig omkring fremspiring (rettet mod bladgnav) og medio september til medio oktober (rettet mod larveangreb). I milde efterår er også set en relativ god bekæmpelseseffekt mod larver til helt ind i november, men det anbefales at udføre bekæmpelsen tidligere.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development'

Pyrethroiderne Karate (0,2 kg pr. hektar), Kaiso Sorbie (0,1 kg pr. hektar), Nexide CS (0,06 liter pr. ha), Cythrin 500 (0,04 l pr. ha) og Cyperb 100/100 W (0,2 liter pr. ha) er godkendt til bekæmpelse af rapsjordlopper. Med de nye afgifter er Karate og Kaiso Sorbie billigst. Der er kun få erfaringer med nedsatte doser. Ved mange rapsjordlopper og en lang flyveperiode kan der være behov for to behandlinger rettet mod larveangreb.

[Til top](#)

Billede 1. Huller i bladene som følge af gnav fra rapsjordlopper. Planten har her udviklet 2 løvblade og er stadig følsom for bladgnav. Når planterne har omkring 5 løvblade, er det ikke længere nødvendigt at udføre bekæmpelse rettet mod bladgnav, men herefter skal der tages stilling til evt. bekæmpelse rettet mod larveangreb.

[Til top](#)

Billede 2. Gnav efter rapsjordlopper. Rapsjordlopperne har holdt planterne nede, og det går ud over rapsens etablering.

Billede 3. Rapsjordlopper i fangbakke. Rapsjordlopperne er 3,0-4,5 mm lange.

[Til top](#)

Skader af larver

Behovet for at bekæmpe larveangreb kan ikke afgøres ud fra omfanget af bladnav. Mod larvernes skade er der derfor igen i år i samarbejde med planteavlskonsulenterne en varslingstjeneste, hvor antal rapsjordlopper fanget i gule fangbakker opgøres ugentlig. Fangsterne vil blive fulgt fra fremspiring og til omkring 1. november, da æglægningen i meget milde efterår kan fortsætte ind i november. Der vil blive udstationeret fangbakker på cirka 70 lokaliteter. Resultatet vil blive tilgængeligt via LandbrugsInfo.

Hensigten med registreringsnettet er at forudsige risikoen for skade af rapsjordloppers larver, som minerer i bladstilke og stængler. Den vejledende bekæmpelsestærskel er en samlet fangst af 25 rapsjordlopper pr. fangbakke i de runde fangbakker (radius 11 cm, areal 380 cm²) og 50 rapsjordlopper pr. fangbakke i de firkantede fangbakker (ca. dobbelt så store som de runde) indenfor tre uger i hovedflyvningsperioden, forudsat at æglægningen er begyndt. Æglægningen begynder cirka 10 dage efter indflyvning til marken. I praksis og i registreringsnettet er der nu næsten kun udstationeret runde fangbakker. I tabel 1 ses et eksempel, hvor tærsklen bliver overskredet i de gule runde fangbakker indenfor de 3 uger:

Tabel 1. Eksempel hvor bekæmpelsestærsklen overskrides indenfor 3 uger.

Fangster i de første 10 dage efter fremspiring tæller ikke med	1. registreringsuge		2. registreringsuge		3. registreringsuge	
	Fangst i bakke	Fangst i bakke	Fangst i bakke	Fangst i bakke	Fangst i bakke	Fangst i bakke
	1	2	1	2	1	2
Gns. fangst	4	2	10	12	22	34
Samlet fangst		3		11		28
		3		14		42

Landmænd opfordres til at sætte fangbakker op i deres mark. Det er dog vigtigt at følge flyvningen helt hen til omkring 1. november. To gule fangbakker dækker max. en 10 ha stor mark. Fangbakker kan købes hos Frøsalget, tlf.: 7538 1744. Disse fangbakker er runde og koster 65,- kr. pr. stk. ekskl. moms. Fangbakkerne er dog ikke 100 procent sikre. Fra praksis er modtaget nogle meldinger om mere udbredte angreb trods relativ lave fangster i fangbakkerne. Har landmanden ikke fangbakker i egen mark, må behovet fastlægges ud fra fangsterne i registreringsnettet.

[Til top](#)

Billede 4. Larveangreb i rapsstængel om foråret.

[Til top](#)

Biologi

Æggene lægges i jorden ved rapsplanterne. Efter ægklækning søger larverne ind i de nedre bladstilke. Når der er "ædt op" her, søger larverne ind i nye højereliggende bladstilke og til sidst ind i stænglerne. Ved denne vandring om efteråret kommer larverne i kontakt med pyrethroidet, ligesom flere larver rammes direkte.

I Tyskland anvendes om foråret en skadetærskel på i gennemsnit fem larver pr. plante. Tærsklen er dog meget afhængig af, hvor godt planterne er etableret, og hvor gode vækstbetingelserne er i foråret. I svage planter kan relativt få larver gøre det af med planterne. Bekæmpelse om foråret er ikke muligt.

Kontakt din **lokale rådgivningsvirksomhed**, hvis du vil vide mere om dette emne.